

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและคาดคะเนได้ยากซึ่งก็นับว่าเกิดจากพลวัตทางสังคม (Social Dynamic) การที่คนเราแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมานั้นล้วนแต่เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ตอบรับกับการกระทำของสังคมซึ่งก็มีทั้งพฤติกรรมภายนอกและภายใน พฤติกรรมภายนอกเป็นการแสดงที่สามารถรู้และเห็นได้ ส่วนพฤติกรรมภายในเป็นความเชื่อค่านิยม ความรู้สึกและยังเป็นการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมภายนอกอีกทางหนึ่ง การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกระบวนการที่ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการดื่มเหล้า การมีเซ็กซ์ การพนันฟุตบอล ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative research) เนื่องจากเป็นวิธีการที่เน้นการมองปัญหาแบบองค์รวม (Holistic) โดยศึกษาถึงกระบวนการที่นำไปสู่การทำพฤติกรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีวิถีชีวิต และกลุ่มสังคมที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมต่างๆ ดังกล่าว เพื่อให้ได้ความหมายและเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินงานการวิจัย ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.ดำเนินการวิจัย 2.ความเที่ยงตรงและความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งในแต่ละส่วนนั้นมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย

ในส่วนของการดำเนินการวิจัยนั้นผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นเตรียมตัว 2.ขั้นลงสนามและวิเคราะห์ผล ซึ่งซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.ขั้นเตรียมตัวลงสนาม ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นอีก 3 ขั้นตอนได้แก่

1.1 การเตรียมตัวลงสนาม

ก่อนที่ผู้วิจัยจะลงสู่สนามนั้นผู้วิจัยได้ทำการเตรียมตนเองโดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ที่จะใช้ในการศึกษารั้วนี้ โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการขอประวัตินักศึกษา จากอาจารย์ที่ปรึกษาที่เคยเป็นเพื่อนร่วมงานของผู้วิจัยมาก่อน เพื่อที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมต่างๆของนักศึกษาในห้องอันเป็นการปูพื้นให้กับผู้วิจัยได้เข้าใจถึงความหมายและพฤติกรรมบางอย่างของนักศึกษาก่อนในเบื้องต้น อีกทั้งในห้องยังมีนักศึกษาใหม่ที่ผู้วิจัยไม่เคยสอนและไม่รู้จักมาก่อน ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาข้อมูลเพื่อหาวิธีการในการเข้าหาได้อย่างเหมาะสม และเนื่องจากว่าผู้วิจัยได้ทำการเตรียมข้อคำถามที่ใช้ในการพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายให้มีความสอดคล้องกับการสนทนา และ

จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกการสนทนาให้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน ก่อนที่ผู้วิจัยจะลงสนาามนั้นถือว่าเป็นโอกาสดีเนื่องจากว่ามีกลุ่มนักศึกษากลุ่มหนึ่งในห้องที่ผู้วิจัยจะเข้าไปเก็บข้อมูลได้มาขอให้ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษาโครงการงานทางวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมระบบแจ้งเตือนอัคคีภัย เพราะว่าผู้วิจัยเป็นผู้ที่ทำงานในสายของการควบคุมระบบไฟฟ้าอยู่เป็นประจำและเคยสอนวิชาที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงใช้โอกาสนี้ในการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มนักศึกษาและเนื่องจากว่าในกลุ่มนั้นมีนักศึกษาเก่าอยู่มากผู้วิจัยจึงใช้เวลาในการสร้างความคุ้นเคยในระยะเวลาอันสั้น ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อกับหัวหน้ากลุ่มที่เป็นนักศึกษาเก่าเป็นผู้เปิดประตู(Gate keeper) ให้กับผู้วิจัยโดยในบางครั้งผู้วิจัยจะนัดกับผู้เปิดประตูเพื่อซักถามพูดคุยถึงเรื่องราวและความเคลื่อนไหวต่างๆ ภายในห้องและเพื่อนๆ ของเขา จนได้ระยะเวลาช่วงหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าผู้เปิดประตูนั้นเข้าใจการมาศึกษาของผู้วิจัยแล้วผู้วิจัยจึงได้ซักถามถึงการกำหนดตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key informant) ในแต่ละด้านซึ่งเป็นการร่วมคิดระหว่างผู้เปิดประตูกับผู้วิจัยและผู้วิจัยก็ได้้นำรายชื่อเหล่านั้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาเพื่อตรวจสอบว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และได้รายชื่อในแต่ละด้านดังนี้

ด้านเหล่า ได้แก่ไอ้ด เป็นนักศึกษาเก่าที่ผู้วิจัยเคยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาไอ้ดนั้นเรียนตกชั้นแล้วมาเรียนกับรุ่นน้อง เขาเป็นคนหนึ่งในห้องที่ได้ชื่อว่ามีระดับอาชีพเพราะเพื่อนบอกว่าไม่มีวันไหนที่จะไม่ได้กลิ่นตัว(กลิ่นเหล่า)จากเขาเลย

ด้านเช็ทซ์ ได้แก่โน้ท โน้ทเป็นคนที่มีรูปร่างและหน้าตาดีเขาจะอยู่กลุ่มเดียวกับไอ้ด โน้ทนั้นเป็นคนที่มีความดีเพื่อนๆ บอกว่าเมื่อไปเที่ยวด้วยกันแล้วโน้ทมักจะมึสวาวๆ กลับมาด้วยเสมอ

ด้านพนัน ได้แก่เอฟ เอฟเป็นนักศึกษาเก่าเป็นคนที่ยึดไม่ค่อยพูดกับใครเท่าไรหากแต่ถ้าพูดกับเขาเรื่องบอลแล้วเอฟพูดได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นลีลาการเล่นของนักเตะคนไหน การแข่งขันนัดไหนใครเล่นอย่างไร อัตราต่อรองเท่าไร ถือได้ว่าเป็นนักเล่นตัวยงอีกคนหนึ่งในห้องซึ่งกลุ่มนักศึกษาดังกล่าว ทั้ง 3 กลุ่มที่มีพฤติกรรมในด้านทั้ง 3 นั้นในบางครั้งมีกิจกรรมร่วมกันในการดื่มกินอยู่บ้างเนื่องจากว่านักศึกษานั้นอยู่ในห้องเรียนเดียวกันและนับว่าเป็นกลุ่มเดียวกันหากแต่ว่าในบางครั้งนั้นจะมีกิจกรรมของแต่ละกลุ่มที่ต่างกันออกไปบ้างแล้วก็จะกลับมาพร้อมตัวกันใหม่ในอีกครั้งหนึ่ง

1.2 พื้นที่ที่ศึกษา

พื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้นผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาตามวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในโรงเรียน หอพัก และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งใช้วิธีการต่างๆ ในการเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และในบางครั้งผู้วิจัยก็ได้มีโอกาสในการเข้าไปในหอพักของนักศึกษาเพื่อปฏิบัติงาน โครงการงานของนักศึกษาและมีโอกาสไปตามสถานบันเทิงต่างๆ เพื่อสังเกตพฤติกรรมอีกด้วย

1.3 กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่รอบด้านและเป็นข้อมูลในเชิงลึก เน้นข้อมูลที่ได้ในหลายมิติ โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายจำนวน 8 คนที่เป็นนักศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา หวังดังกล่าวอันจะแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.กลุ่มนักศึกษาอาชีวะ จากที่กล่าวมาในข้างต้นว่าผู้วิจัยเคยสอนในโรงเรียนนี้มาก่อน ฉะนั้นเมื่อเข้าไปในสนามผู้วิจัยก็ได้ใช้บทบาทของอาจารย์ที่เคยสอนและเป็นการแสดงความคุ้นเคยกับนักศึกษาบางคนในกลุ่มเป้าหมายโดยที่นักศึกษาไม่มีความรู้สึกว่าเป็นคนแปลกหน้าและสามารถที่จะบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้กับผู้วิจัยได้อย่างเปิดเผยเพราะว่าตัวผู้วิจัยไม่สามารถที่จะให้ คุณหรือให้โทษกับพวกเขาได้ นอกจากนั้นในช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปสู่สนามนั้นผู้วิจัยก็ใช้เวลานั้นในการให้คำปรึกษากับนักศึกษาที่ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยเข้าไปในสนามได้อย่างไม่เป็นที่แปลกตาของเพื่อนๆ ในห้องมากนักและตัวผู้วิจัยก็ได้ทักทายกับนักศึกษาเก่าอย่างเป็นกันเองเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยอีกทางหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีนักศึกษาบางคนในห้องเคยไปฝึกงานในที่ทำงานของผู้วิจัยจึงมีความคุ้นเคยและบางส่วนก็เคยรับงานต่อจากผู้วิจัยไปทำเช่นงานติดตั้งระบบไฟฟ้าในบ้านจัดสรรต่างๆ ซึ่งก็มีความคุ้นเคยกันมาแล้วส่วนหนึ่งทำให้นักศึกษานั้นพูดคุยกับผู้วิจัยได้ทุกเรื่องอย่างเปิดเผย และในบางครั้งนักศึกษาเองก็จะเล่าเรื่องของเพื่อนๆ ให้ผู้วิจัยฟังในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ได้สาวก๊คน ไปเมาที่ไหนมาบ้าง เล่นพนันบอลแล้วเสียหรือได้ ก็มักจะเล่าให้ผู้วิจัย ฟัง ผู้วิจัยเองก็จะมีการซักถามเพิ่มเติมบางในประเด็นที่สนใจ และจะถามที่เจ้าของเรื่องเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและตัวนักศึกษาเองในบางครั้งก็แนะนำให้ผู้วิจัยไปคุยกับเพื่อนคนอื่น ๆ เพราะว่ามีพฤติกรรมที่ตรงกับความต้องการของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงได้ขยายความรู้จักและคุ้นเคยเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ

2.กลุ่มอาจารย์ ผู้วิจัยได้มีความคุ้นเคยกับอาจารย์ในโรงเรียนเป็นอย่างดีเพราะจากการที่ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาเก่าและยังเป็นอาจารย์เก่าของโรงเรียนแห่งนี้จึงทำให้อาจารย์ต่างก็รู้จักผู้วิจัยอีก ทั้งตอนที่ผู้วิจัยสอนอยู่ที่โรงเรียนผู้วิจัยได้ทำงานในส่วนที่เผยแพร่งานทางวิชาการกับอาจารย์ใน

โรงเรียนจึงได้รับความกรุณาจากอาจารย์ต่างๆ เป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเมื่อผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มเป้าหมายอาจารย์ท่านก็ทราบว่าผู้วิจัยเก็บข้อมูลอยู่ที่ไม่มารบกวนซึ่งทุกครั้งท่านก็จะมาพูดคุยด้วยเนื่องจากรู้จักกัน

ส่วนในด้านของผู้ปกครองของนักศึกษานั้น ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้กำหนดที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองของนักศึกษาด้วยแต่เนื่องจากผู้วิจัยเกรงว่าเมื่อเข้าไปขอเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองแล้วจะเป็นการสร้างความขัดแย้งให้เกิดกับตัวนักศึกษาผู้วิจัยจึงได้นำข้อสังเกตดังกล่าวเข้าปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ซึ่งก็ได้ข้อสรุปว่าไม่สมควรที่จะไปเก็บกับผู้ปกครองเพราะว่าอาจจะส่งผลกับนักศึกษาได้

2. ขั้นตอนและวิเคราะห์ผลการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยทราบตัวผู้ที่จะให้ข้อมูลในแต่ละด้านแล้วนั้นผู้วิจัยก็เริ่มที่จะเข้าพื้นที่โดยพื้นที่ที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษานั้นมีหลายพื้นที่ เช่น โรงเรียน หอพัก สถานบันเทิง โดยผู้วิจัยเริ่มเข้าพื้นที่โรงเรียนก่อนเพื่อทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าพื้นที่ในโรงเรียนนั้นเนื่องจากว่าผู้วิจัยเคยเป็นอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนนั้นมาก่อนทำให้ได้รับการต้อนรับและความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยนั้นใช้การแต่งกายเมื่อลงสนามในแบบที่ใกล้เคียงกับอาจารย์ในโรงเรียนมากที่สุดเพื่อไม่เป็นการสร้างความแตกต่างมากนักและเมื่อผู้วิจัยจะเข้าไปพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายนั้นก็หาช่วงเวลาและโอกาสที่นักศึกษารวมตัวกันเฉพาะกลุ่มโดยไม่มีอาจารย์อยู่ใกล้ๆ ซึ่งจะทำได้ให้กลุ่มเป้าหมายนั้นลำบากใจที่จะตอบหรือพูดคุย การลงสนามในโรงเรียนนั้นผู้วิจัยได้ใช้การลงไปสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายก่อนโดยใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน โดยเข้าไปในลักษณะที่ไปเยี่ยมเพื่อนครูและนักศึกษาเก่าๆ รวมไปถึงการไปดูการทำงานของกลุ่มนักศึกษาที่ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษาอีกด้วย

เมื่อเกิดความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงได้แนะนำตัวว่าต้องการที่จะมาศึกษาถึงเรื่องใดและต้องการข้อมูลในระดับใดบ้างเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย และได้ทำการตกลงกับกลุ่มเป้าหมายว่าจะปกปิดชื่อจริงและข้อมูลต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับและการให้ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายนั้นจะไม่มีข้อผูกมัดใดๆ เมื่อผู้วิจัยเห็นว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นเริ่มที่จะวางใจผู้วิจัยแล้วผู้วิจัยจึงใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และในขณะนั้นผู้วิจัยก็จะใช้การบันทึกเสียงเพื่อเป็นการเก็บข้อมูลให้ได้ครบถ้วนโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็กและไม่เป็นที่สังเกตของบุคคลทั่วไปที่เดินผ่านไปมา เมื่อผู้วิจัยพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลเสร็จแล้วก็ขอตัวกลับโยผู้วิจัยจะทำเป็นเดินไปมาในห้องเรียนหรือในแผนกก่อนเพื่อไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าใจว่าผู้วิจัยมาเพื่อเอาข้อมูลจากตัวเขาเพียงอย่างเดียว เมื่อผู้วิจัยกลับถึงบ้านก็จะทำการถ่ายโอนข้อมูลที่ได้ลงคอมพิวเตอร์ซึ่งทำการบันทึกชื่อผู้ให้ข้อมูลพร้อมวันที่เพื่อง่ายต่อการจดจำและสืบค้นในภายหลัง

และเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลการพูดคุยแล้วผู้วิจัยก็จะทำการถอดการบันทึกจากเสียงให้เป็นตัวอักษรโดยจัดพิมพ์ในโปรแกรมเอ็กเซลส์ เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นและลงรหัสต่อไป

2.1 จัดประเภทและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนั้นผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์เพื่อลงรหัสและแยกประเภทของข้อมูลโดยใช้วิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) ซึ่งทำการจัดแยกประเภทข้อมูลต่างๆ ตามประเด็นที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมายแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละประเด็นมาเขียนเป็นแผนภาพความคิดรวบยอด (Mind mapping) ซึ่งผู้วิจัยนั้นมุ่งเน้นไปที่แบบแผนพฤติกรรมและกระบวนการในการเข้าสู่พฤติกรรมต่างๆ และผู้วิจัยก็ได้ทำข้อสรุปเบื้องต้นเพื่อแยกประเภทข้อมูลอีกส่วนหนึ่งก่อนที่จะเขียนสรุปวิเคราะห์ในแต่ละด้านและเมื่อทำการเขียนแล้วข้อมูลที่ได้นั้นไม่ครบถ้วนผู้วิจัยก็จะกลับลงสนามอีกครั้งเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและทำข้อสรุปตามแบบแผนเดิมอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลต่อไป

ส่วนที่ 2 ความเที่ยงตรงและความถูกต้องของข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเก็บข้อมูลบนฐานคิดของความถูกต้องและเที่ยงตรงของข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปเก็บข้อมูลจากเหตุการณ์ที่เป็นธรรมชาติของผู้ให้ข้อมูล(Phenomenological Validity) และการเข้าสู่สนามของผู้วิจัยก็เป็นการเข้าสู่พื้นที่ที่กลุ่มเป้าหมายอยู่ไม่ได้ให้กลุ่มเป้าหมายออกมาหาผู้วิจัย (Ecological Validity) นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปกติธรรมดา (Contextual Validity)นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ใส่ใจถึงชื่อเสียงของโรงเรียนที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาและชื่อผู้ให้ข้อมูลต่างๆ กับผู้วิจัยโดยผู้วิจัยใช้ชื่อสมมุติและมีการปกปิดชื่อในบางครั้งเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

